

Ines Schell-Kiehl over het *Mehrgenerationshaus*

‘Jongeren en ouderen helpen elkaar’

Een buurthuis waar jong en oud komt, waar mensen met een beperking kunnen werken en waar vooral iedereen elkaar helpt bij het oplossen van problemen. In Duitsland zijn inmiddels al 450 *Mehrgenerationshäuser*. Enschede is de eerste gemeente in Nederland die interesse toont. Ines Schell-Kiehl, docent/onderzoeker bij hogeschool Saxion, vertelt waarom.

door Mariëlle van Bussel fotografie Eut van Berkum

dat is ook wat ik in Nederland nog mis. Er wordt te veel naar een bepaalde doelgroep gekeken, en niet naar wat de ene groep voor de ander kan betekenen.'

Wat is het doel van een Mehrgenerationshaus?

'Eigenlijk is het een soort buurthuis in een wijk waar alle wijkbewoners terecht kunnen. Het gaat erom dat burgers met elkaar problemen kunnen oplossen. Kinderen, jongeren, mensen die dus midden in het leven staan, maar

'Er wordt te veel naar een bepaalde doelgroep gekeken, en niet naar wat de ene groep voor de ander kan betekenen'

ook gepensioneerden en mensen die aan het eind van het leven staan worden bij elkaar gebracht. Er wordt gekeken naar wat men voor elkaar kan betekenen en dus ook voor de wijk. Er is meestal maar één professional actief die een coördinerende rol heeft, de rest wordt door vrijwilligers gedaan. Zij bepalen zelf welk programma ze opzetten.'

Waar moeten we dan aan denken?

'Er is altijd een ontmoetingsruimte waar bijvoorbeeld het ontbijt georganiseerd wordt of de warme maaltijd. Vrijwilligers uit de wijk verzorgen dat dan, waardoor ook mensen met bijvoorbeeld een handicap op een redelijk beschermde manier betrokken blijven bij de arbeidsmarkt. Er kunnen knutselactiviteiten voor kinderen zijn, een noodopvang waar ouders hun kinderen even kwijt kunnen, er is huishoudelijke hulp, zoals een was- of tuindienst. Iedereen kan er gebruik van maken, zonder indicatie. Je betaalt er een paar euro voor, zodat het voor iedereen haalbaar moet zijn.'

Een verzamelplek van diensten. Waar zit het generatie-overschrijdende aspect dan in?

'Verschillende doelgroepen kunnen elkaar helpen. Zo ken ik een huis waar gepensioneerde leraren steunlessen aanbieden voor kinderen uit achterstandsgezinnen. In Duisburg loopt bijvoorbeeld een soort maatjesproject waar ouderen en jongeren samen boeken lezen. Deze ouderen krijgen dan op de universiteit didactische scholing van studenten, zodat ze die weer kunnen gebruiken tijdens hun begeleiding van die kinderen. In een ander huis heeft men samen met een verpleeghuis een naaiatelier opgezet. Een modeshow met het thema 'Door de eeuw heen' is het resultaat van een uitwisseling van ervaringen tussen ouderen en jongeren. Kortom: het komt van de mensen zelf wat er gebeurt in zo'n wijk. Het is de bedoeling dat je ook zelf iets aanbiedt, als je er iets komt halen.'

In Duitsland is het *Mehrgenerationshaus* inmiddels gemeengoed. Ines Schell-Kiehl vertelt waarom de gemeente Enschede bij hogeschool Saxion te rade ging over dit concept. Ze zegt: 'Het gaat om de gemeente Enschede die in het kader van het project 'Nieuwe diensten in de wijk' de hogeschool vroeg om ook eens over de grens te kijken naar andere voorbeelden in Europa. Omdat ik in Duitsland woon, lag het voor de hand om dat bij mij neer te leggen. Ik ken de *Mehrgenerationshäuser* en heb voorgesteld om dat uit te werken.'

Waarom koos u juist voor dit concept?

'De generatie-overschrijdende aanpak spreekt me aan en

van thuis te zitten, ga zo maar door.'

Enschede is geïnteresseerd in het concept vanwege de transitie en dus het beroep op eigen kracht en inzet van netwerken. Was dat in Duitsland ook de reden om hiermee te beginnen?

'Met een veranderen-

Dus een Mehrgenerationshaus is erg afhankelijk van de inzet van de mensen?

'Dat klopt, maar ik heb nog niet gehoord dat het om die reden niet loopt. Wel is het zo dat het ook erg afhankelijk is van de regio. Nu het oosten van Duitsland leegloopt hoef je daar geen maaltijddienst op te zetten. Je kunt dan beter met de maaltijd naar de mensen toegaan. In een stad is dat net andersom: iemand kan in zijn pauze even binnenlopen om mee te eten.'

In Duitsland zijn inmiddels 450 Mehrgenerationshäuser. Dat klinkt alsof ze succesvol zijn.

'Een wetenschappelijk bureau volgt de ontwikkeling en heeft onlangs een enquête uitgevoerd bij de gemeenten. Zij blijken vaak ontzettend tevreden te zijn, omdat ze zien dat de cohesie tussen verschillende generaties bevorderd wordt, net zoals de integratie van mensen met een sociaal zwakkere status. Men is nog aan het berekenen wat het maatschappelijk rendement is, maar gemeentes geven aan dat ze het waard vinden om die tienduizend euro te betalen. Waarom? Ze hebben mensen goed in beeld, sociaal isolement wordt tegengegaan, ouderen of gehandicapten kunnen langer op zichzelf wonen, er zijn beschermde werkplekken, jonge moeders kunnen actief zijn in plaats

de maatschappij waarin steeds meer ouderen leven, die op een gegeven moment niet meer voor zichzelf kunnen zorgen, met stijgende kosten, met familieleden die steeds verder weg wonen, moest er iets gebeuren. Het is niet vanzelfsprekend dat je oma om de hoek woont en voor de kinderen kan zorgen, dus zoek je een andere oma in de wijk, die op haar beurt niet achter de geraniums hoeft te zitten.'

Dus in Nederland zou het ook kunnen werken?

'Het zou heel erg goed aansluiten op de kanteling naar de Wmo, helemaal als je kijkt naar de vier speerpunten. Ik zie helaas niet gebeuren dat de regering zo'n programma gaat starten en veertigduizend euro neerlegt voor een huis. Maar eigenlijk is het een kwestie van bundelen wat er al is, en dat politiek oppakken. Het mooie is namelijk dat het gebaseerd is op bestaande structuren. Dus een organisatie als het Rode Kruis heeft een 'afdeling' Mehrgenerationshaus opgezet, en zo doen meer organisaties dat. Ze zoeken zelf partners met wie ze gaan samenwerken. De 450 huizen hebben ruim dertigduizend partners!'

Ook in Duitsland is de financiering niet meer zeker, met de komende verkiezingen in aantocht. Is dat een risico?

'Tijdens de tweede subsidieronde in 2012 is al bepaald dat gemeenten tienduizend euro moeten bijdragen, om niet helemaal afhankelijk te zijn van de regering. Huizen moeten zelf ook voor inkomsten zorgen, door het verhuren van ruimtes of door het organiseren van activiteiten. Het ene huis doet het met die veertigduizend euro, het andere zet vijfhonderdduizend om. Het hangt dus ook heel erg af van de organisaties die de huizen beheren, of er toekomst is voor alle 450.'

Tot slot, u maakt zelf, als werkende moeder van drie kinderen, ongetwijfeld gebruik van het Mehrgenerationshaus?

'We hebben er onlangs nog een familiefest gevierd, dat door de vrijwilligers tot in de puntjes verzorgd was. Mijn kinderen komen er graag, zowel in de zomervakantie als er altijd een speciaal programma draait, maar ook in het kader van een moestuinproject samen met de school. En natuurlijk om te spelen en te voetballen.' ■

Het Mehrgenerationshaus

Het concept van het Mehrgenerationshaus is in 2000 opgezet in de deelstaat Nedersachsen en in 2006 uitgerold over heel Duitsland. Het concept heeft vier pijlers waaraan ieder huis moet voldoen: ouderen & zorg, integratie & onderwijs, huishoudelijke hulp & ondersteuning, burgerparticipatie & vrijwilligerswerk. Gemiddeld werkt er één professional samen met zo'n veertig vrijwilligers. Allen worden geschoold in hun werkzaamheden. Van 2006 tot 2012 subsidieerde de Duitse regering het project volledig met veertigduizend euro per huis. Toen in 2012 de subsidie werd verlengd tot 2014 is gesteld dat de gemeenten voor elk huis tienduizend euro moeten bijdragen.

Of het concept naar Nederland komt is de vraag. De Gemeente Enschede was zeer te spreken over een rapport en presentatie van Ines Schell-Kiehl, maar heeft verder nog geen beslissing genomen over het wel of niet oppakken van dit project.